

- Sigurimi i aksesit në produkte për persona që kërkojnë trajtim afagjatë si dëshmi të kujdesit gjinor.

### ► Depistimi dhe parandalimi i Kancerit të Qafës të Mitrës

- Nxitja e përdorimit të testit me vetë-administrim të Virusit të Papilomës Njerëzore (HPV); marrja e materialit në klinikat e QSHPZH duke respektuar masat anti COVID.
- Nxitja e këshillimit online pas një testi depistues dhe manaxhimi i përshtatshëm pas një testi depistues pozitiv.

### ► Barazia Gjinore, adresimi i dhunës me bazë gjinore dhe Covid-19

- Rekomandohet që mekanizmat mjekësorë, ligjorë dhe politikë për viktimat e dhunës me bazë gjinore të jënë në funksionim gjatë krizës pandemike. Aksesit në kujdesin klinik (vlerësimi dhe menaxhimi mjekësor) për të mbijetuarit e dhunës seksuale rekomandohet të mbahet 24/7 me modifikimet e nevojshme në rrugët e referimit për të rritur aksesin.
- Ofrimi i informacionit rreth ndryshimeve të lidhura me shërbimet (p.sh. vendndodhja, orët e shërbimit, detajet e kontaktit).
- Informimi për të gjitha shërbimet duke vlerësuar rrezikun e dhunës shtëpiake rë lidhur me parandalimin dhe masat e kontrollit të lidhura me pandeminë.  
Sigurimi i disponueshmërisë së shërbimeve të kujdesit pas dhunës seksuale it duke përfshirë mbështetjen fizike dhe psikologjike
- Forcimi i shërbimeve të depistimit për identifikimin e dhunës kundër grave dhe vajzave, dhunës me bazë gjinore dhe asaj seksuale.

### ► Infeksionet Seksualisht të Transmetueshme dhe HIV/AIDS

- Përshtatni informacionin paraprak para testit dhe këshillimin pas testit të HIV për të ofruar konsultime online ose përmes telefonit.
- Jepini përparësi testimit të HIV për individët me rrezik të lartë, ata që paraqesin kushte të përcaktuara (të tilla si punonjëset e seksit, përdoruesit e drogës me injeksion, meshkujt që kryejnë seks me meshkujt, komunitetin LGBT etj, personat me TB). Merrni parasysh mundësitë për vetë-testimin e HIV.  
Testimi në komunitetin i bazuar në ruatjen e distancës.
- Jepini përparësi individëve në proflaksinë para ekspozimit, partnerëve të njerëzve që jetojnë me HIV dhe grave shtatzëna; jepni mjete vetë-testuese për HIV partnerit mashkull.
- Promovoni vetë-testimin e HIV tek partnerët, bashkëmohatarët dhe kontaktet e popullatave kyce (të rrezikuara). Përkallëzoni sigurimin e vetë-testimit përmes përdorimit të pikave të shpërndarjes së komunitetit, klinikave, internetit ose postës.

#### Qendra Shqiptare për Popullsinë dhe Zhvillimin

📍 Adresa: Bul. Gjergj Fishta, Nd.26, H.6, Ap.5, 1001, Tiranë

☎️ 00355 4 225 14 75

✉️ info@acpd.org.al

🌐 <https://acpd.org.al/sq/>

📘 <https://www.facebook.com/QSHPZH>



**Shërbimet e Shëndetit  
Riprodhues dhe Seksual  
në Kujdesin Shëndetësor  
Parësor në Kushtet e  
Pandemisë së Covid – 19**

## ► Këshillimi dhe kujdesi para lindjes

*Shërbimet e kujdesit para lindjes janë një nga shërbimet thelbësore që OBSH rekomandon të jepet gjatë pandemieve [Organizata Botërore e Shëndetësisë].*

- Mënyra e ofrimit të shërbimeve të Kujdesit Para Lindjes duhet të modifikohen dhe mënyrat inovative të sigurimit të kujdesit rekomandohen duke marrë parasysh planin e kujdesit individual.
- Tek nënat me rrezik të ulët, konsultat online janë një mundësi e vlefshme për ofrimin e kujdesit para lindjes, si dhe testimi për Covid për gratë para se ato të paraqiten në klinikë. Opsionet e aksesit në distancë siç janë ofrimi i shërbimit antenatal në shtëpi nga punonjësit e kujdesit shëndetësor të komunitetit sugjerohen gjithashtu në udhëzimet e OBSH.
- Sigurimi i kujdesit ballë për ballë këshillohet për shtatzënitë me rrezik të lartë dhe gratë me kushte emergjence ku ekzaminimi fizik dhe analiza të tjera klinike/ laboratorike mund të jenë të nevojshme.

## ► Metodatat Kontraceptive Moderne dhe nevojat për furnizime mjekësore përfshirë ato për parandalimin, mbrojtjen dhe përgjigjen ndaj Covid-19

- Nëse një metodë kontracepsioni që një grua përdor rregullisht nuk është e disponueshme në klinikë, atëherë opsione të tjera (duke përfshirë metodat barrierë, ndërgjegjësimi për ditët e fertilitetit dhe kontrceptivi i urgjencës) duhet të bëhen të aksesueshme. Sigurimi i masave mbrojtëse shtesë të miratuara, kur ndërmerren procedura mjekësore që kërkojnë kontakte të ngushta (p.sh. vendosja ose heqja e DIU - Pajisja Intrauterine me Bakër, dhe sterilizimi kirurgjikal).

- Ofrimi i metodave për disa muaj me informacion të saktë për kujdes të mëtejshëm në institucionet e referimit në rastet e efekteve anësore.
- Rekomandohet telemedicina dhe planifikimi familjar në distancë, përmes vetë-kujdesit, vlerësimit në distancë dhe përshkrimit të Kontrceptivëve të Kombinuar (KK) dhe Pilulave vetëm me Progesteron (PVP) për 6-12 muaj dhe kontracepsioni me vetë-injeksion.
- Rekomandohet vlerësimi para procedurës dhe dhënia e informacionit në distancë për të minimizuar kohën e kontaktit ballë për ballë (shërbimi minimal i kontaktit) me profesionistë të kujdesit shëndetësor [Organizata Botërore e Shëndetësisë, Federata Ndërkombëtare e Obstetrisë dhe Gjinekologjisë, Kolegji Mbretëror i Obstetërve dhe Gjinekologëve, Kolegji Mbretëror i Infermierëve, Shoqëria e Obstetërve dhe Gjinekologëve në Kanada, Kolegji Mbretëror i Obstetërve dhe Gjinekologëve në Australi, Federata Ndërkombëtare e Planifikimit Familjar, Fondi i Kombeve të Bashkuara për Popullsinë, dhe Fakulteti i Kujdesit Shëndetësor Riprodhues dhe Seksual].
- Rekomandohet përdorimi optimal i klinikave, siç është zgjerimi i planifikimit familjar pas lindjes me një fokus të veçantë në kontracepsionin e kthyeshëm me veprim afatgjatë [Federata Ndërkombëtare e Obstetrisë dhe Gjinekologjisë, Kolegji Mbretëror i Obstetërve dhe Gjinekologëve, Kolegji Mbretëror i Infermierëve, Fakulteti i Kujdesit Shëndetësor Riprodhues dhe Seksual dhe Fondi i Kombeve të Bashkuara për Popullsinë].

## ► Kontracepsioni i Urgjencës (KE)

- Vlerësimi në distancë i kërkesave dhe zgjedhja e KE. Rekomandohet sigurimi në distancë i kontracepsionit oral pa recetë ose sigurimi i Pajisjes Intrauterine me Bakër me kontakt minimal ballë për ballë

## ► Kujdesi për Fertilitetin

- Prioritizo kujdesin për fertilitetin për pacientët me rezerva të pakta në ovare dhe konsidero rrugën më optimale për referim lidhur me trajtimin.

## ► Kujdesi për Abortin e Sigurtë

- Zvogëlimi i pengesave që mund të zvogëlojnë kujdesin dhe rrisin rrezikun tek adoleshentët, të mbijetuarit e dhunës seksuale dhe grupe të tjerë vulnerabël në këtë kontekst.
- Mundësia e përdorimit të abortit medikal për manaxhimin e aborteve të sigurt dhe abortet e papërfunduara.
- Minimizimi i vizitave në klinikë dhe kontaktin ofruar shërbimi-klient përmes përdorimit të telemedicinës dhe qasjeve të vetë-manaxhimit, kur është e mundur, duke siguruar akses tek një profesionist shëndeti i kualifikuar nëse është e mundur.
- Rregullimi i parashikimit për blerje produktesh dhe pajisjesh për të paraprirë nevojën për aborte mjekësore.
- Të gjitha të dhënat rekomandojnë vazhdimisht kontrollin e simptomave të COVID-19 nga larg para kontaktit ballë për ballë ose gjatë abortit të hershëm me medikamente pa kontakt sy më sy.

## ► Shëndeti Seksual

- Rritja e aksesit në prezervativë dhe lubrifikantë për praktika seksuale të sigurta duke përdorur kanale të ndryshëm për shpërndarje.
- Rritja e disponueshmërisë të testeve të HIV me vetë marrje; apo të testit të infeksioneve seksualisht të transmetueshme si sifilizi, Hepatiti B dhe C me vetë-administrim.